

Wijziging van de Vreemdelingen-circulaire 2000

Besluit van de Minister voor Vreemdelingen-zaken en Integratie van 14 juni 2004, nummer 2004/37, houdende wijziging van de Vreemdelingen-circulaire 2000

De Minister voor Vreemdelingen-zaken en Integratie,
Gelet op de Vreemdelingenwet 2000 (Stb. 2000, 495), het Vreemdelingenbesluit 2000 (Stb. 2000, 497) en het Voor-schrift Vreemdelingen 2000 (Stcrt. 2001, 10);

Besluit:

Artikel 1

Hoofdstuk C8/Somalië Vreemdelingen-circulaire 2000 komt als volgt te luiden:

“Het asielbeleid ten aanzien van Somalië

1. Datum

Deze versie van dit hoofdstuk is vastgesteld op 14 juni 2004.

2. Achtergrond

Op 24 maart 2004 heeft de Minister van Buitenlandse Zaken een ambtsbericht uitgebracht over de situatie in Somalië (kenmerk DPV/AM-840899). Dit ambtsbericht is vrijgegeven op 23 april 2004. Op 28 mei 2004 heeft de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State uitspraak gedaan in de zaken Radwan, Sharif-Ibrahim en Sharif Mohammed, allen van Somalische nationaliteit. In deze uitspraken heeft de Afdeling geoordeeld dat de motivering in de brief van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens van 3 mei 2004 vooralsnog in de weg staat aan uitzetting naar Noord-Somalië van vreemdelingen van Somalische nationaliteit die behoren tot een minderheid en die geen familie of clanbanden hebben in Noord-Somalië. Naar aanleiding hiervan is op 11 juni 2004 aan de Voorzitter van de Tweede Kamer bericht dat het Kabinet heeft besloten tot het instellen van een vertrek-moratorium. Dit vertrek-moratorium geldt ten aanzien van afgewezen asielzoekers uit Somalië die behoren tot een minderheid en die geen banden hebben in het verblijfsalternatief van Somalië. Het verblijfsalternatief bestaat uit de in het ambtsbericht van de Minister van Buitenlandse Zaken van 23 april 2004 aangeduide relatief veilige gebieden van Somalië.

Dit hoofdstuk bevat de uitvoeringscon-sequenties van het vastgestelde beleid.

3. Overgangsbeleid

Het beleid zoals weergegeven in het gelijknamige hoofdstuk van 30 november 2001 komt te vervallen met ingang van de datum van inwerkingtreding van deze versie van het hoofdstuk.

4. Algemene situatie in Somalië

De situatie in het gebied buiten het door het Ministerie van Buitenlandse Zaken aangeduide relatief veilige deel van Somalië is zorgwekkend, met name in Zuid-Somalië. Gewapende conflicten zijn er talrijk en hevige. Tal van burgers zijn hiervan slachtoffer geworden. In geheel Somalië zijn er geen aanwijzingen dat vervolging uitsluitend op grond van het behoren tot een bepaalde clan of minderheidsgroep voorkomt. Wel lopen leden van strijdende clans ten tijde van gewapende conflicten in de door het Ministerie van Buitenlandse Zaken aangeduide overgangs- en conflictgebieden van Somalië het risico slachtoffer te worden van mensenrechtenschendingen. Ook minderheden kunnen hiervan het slachtoffer worden omdat zij relatief weerloos zijn. Lokale besturen die in het gebied voorkomen, zijn in het algemeen niet in staat bescherming aan de bevolking te bieden.

Het voorgaande overziende, zou dit tot het oordeel kunnen leiden dat voor het zogeheten conflictgebied een beleid van categoriale bescherming, in de zin van artikel 29, eerste lid aanhef en onder d, Vreemdelingenwet 2000, geïndiceerd is. Echter, in het algemeen kan men zich aan de geweldsituatie onttrekken door in die delen van Somalië te verblijven die door de Minister van Buitenlandse Zaken zijn aangeduid als relatief veilige gebieden. Het verblijfsalternatief bestaat uit de door het Ministerie van Buitenlandse Zaken aangeduide relatief veilige gebieden van Somalië, te weten Somaliland, Puntland, Mudug, Hiiran, Galgaduud (met uitzondering van het noordwestelijk deel) en de eilanden voor de kust van Zuid-Somalië. De omvang van het verblijfsalternatief is hiermee gewijzigd. Voor Galgaduud geldt dat de ‘grote weg’ die van noord naar zuid loopt de scheidslijn vormt tussen het veilige en het onveilige deel van de provincie. De plaatsen Heraale en Abud Wak liggen ten westen van deze weg. Het gebied ten westen van deze weg komt overeen met de aanduiding noordwestelijk deel van Galgaduud.

De besturen in het relatief veilige deel van Somalië blijken in staat de openbare orde te handhaven. Mensenrechten worden er in het algemeen geëerbiedigd.

Ontheemden hebben zich in grote getale in het relatief veilige deel van Somalië gevestigd en vluchtelingen zijn vanuit het buitenland teruggekeerd. Zowel ontheemden als vluchtelingen zijn aldaar zonder grote problemen geïntegreerd. Deze migratiestromen zijn nog steeds gaande.

Het verblijfsalternatief geldt voor alle ontheemden afkomstig uit de conflict- of overgangsgebieden, op grond waarvan zij niet in aanmerking komen voor categoriale bescherming. Voor het relatief veilige deel geldt dat de aanwezigheid van de eigen clan of minderheidsgroep geen noodzakelijke voorwaarde is om er veilig te kunnen verblijven. De mate van veiligheid en de mate waarin de mensenrechten worden nageleefd is namelijk in sterke mate afhankelijk van de kracht van het lokale of regionale bestuur. Hoe sterker het bestuur, hoe minder belangrijk de bescherming door de eigen clan of minderheidsgroep is. In de lijn van de notitie over het beleid van categoriale bescherming van 23 mei 2001 wordt het aanwezig zijn van familie-, politieke of gemeenschapsbanden in de beoordeling of er een verblijfsalternatief aanwezig is, overigens niet van doorslaggevend belang geacht. Deze notitie is met de brief van 1 juni 2001 door de toenmalige Staatssecretaris van Justitie aan de Voorzitter van de Tweede Kamer gezonden. Hoewel de armoede in het land nog groot is, zijn er geen aanwijzingen dat in het relatief veilige deel van Somalië een, naar plaatselijke maatstaven gemeten, humanitaire noodsituatie zou bestaan. Dat wil zeggen dat er in zijn algemeenheid geen categoriaal risico voor lijf en leden bestaat ten gevolge van de algemene humanitaire situatie. Terugkeer naar dit gebied is dan ook niet van bijzondere hardheid.

5. Groepen van personen die verhoogde aandacht vragen

5.1. Clanfamilies en minderheden

Het ambtsbericht van de Minister van Buitenlandse Zaken van 24 maart 2004 meldt dat de positie van minderheden in het conflictgebied van Somalië nog als slecht is te bestempelen. Eerder dan de Somalische clanfamilies kunnen zij aldaar slachtoffer worden van intimidatie en misbruik door gewapende leden van milities. Niettegenstaande deze onveiligheid is het niet zo dat alle personen die tot een minderheidsgroep behoren voor (op de persoon gerichte) vervolging te vrezzen hebben, enkel wegens het behoren tot een minderheid. In het relatief

veilige gebied van Somalië worden minderheden niet op hun afkomst in het algemeen gelet en is in het algemeen hun veiligheid niet in gevaar. Gelet op vorenstaande dienen Somaliërs aannemelijk te maken dat met betrekking tot hen persoonlijk feiten en omstandigheden bestaan die hun vrees voor vervolging rechtvaardigen. Somaliërs, die aannemelijk hebben gemaakt dat de ondervonden problemen te herleiden zijn tot daden van vervolging, zoals bedoeld in het Vluchtelingenverdrag, vanwege het behoren tot een specifieke etnische groep, kunnen in aanmerking komen voor een verblijfsvergunning asiël voor bepaalde tijd op grond van artikel 29, eerste lid, onder a, Vreemdelingenwet. Zij dienen daarbij tevens aannemelijk te hebben gemaakt dat zij geen bescherming tegen de gestelde daden van vervolging konden krijgen. Het enkele behoren tot een specifieke clanfamilie of minderheid vormt echter geen reden betrokkene in het bezit te stellen van een verblijfsvergunning asiël voor bepaalde tijd op grond van artikel 29, eerste lid, onder a of b, Vreemdelingenwet. Voor wat betreft de mogelijkheid tot het tegenwerpen van een vlucht- of vestigingsalternatief wordt verwezen naar het gestelde in paragraaf 6.4.

Reer Hamar/Benadiri

In het ambtsbericht van de Minister van Buitenlandse Zaken van 24 maart 2004 wordt melding gemaakt dat sinds de negende eeuw mensen van buiten Somalië van diverse afkomst zich in Somalië in de stedelijke gebieden hebben gevestigd. Zij mengden zich in verschillende mate met de oorspronkelijke bevolking en met latere nieuwkomers. Tegenwoordig worden ze gewoonlijk aangeduid als Benadiri. Deze term is afgeleid van Benadiri, de naam van de administratieve eenheid Groot-Mogadishu, en is dus oorspronkelijk een geografische aanduiding.

Ook de term Reer Hamar is oorspronkelijk een geografische aanduiding, namelijk van de bevolking van Hamar (de naam van een wijk in Mogadishu, ook wel gebruikt voor heel Mogadishu). De term wordt tegenwoordig zowel in enge als in brede zin gebruikt. In enge zin doelt de term op Reer Hamar die in Mogadishu wonen of uit Mogadishu afkomstig zijn. In brede zin wordt de term Reer Hamar gebruikt als synoniem voor Benadiri. Naast de Reer Hamar zelf (in enge zin), kunnen hier ook Reer Brava, Reer Merka en Ashraf onder vallen. Ashraf uit het binnenland worden ook onder de Reer Hamar (Benadiri) in brede zin geplaatst, aangezien in het ambtsbericht van 4 juli 2002 van de Minister van Buitenlandse Zaken niet eenduidig is vastgesteld dat zij niet tot de Reer Hamar worden gerekend.

Andere minderheden uit het zuiden van Somalië, zoals Bantu, Bajuni, Midgan vallen niet onder de Reer Hamar (Benadiri) in brede zin.

Bij de beoordeling van asiëlverzoeken van Reer Hamar (in brede zin) is het volgende van belang. De positie van de Reer Hamar is nog immer zodanig dat een individueel lid van deze bevolkingsgroep reeds in aanmerking komt voor een verblijfsvergunning asiël bepaalde tijd op grond van artikel 29, aanhef en onder a, Vreemdelingenwet, indien slechts in geringe mate blijkt van op de persoon gerichte daden van vervolging welke in verband gebracht kunnen worden met de etnische afkomst. Het enkele feit dat iemand behoort tot de Reer Hamar is onvoldoende reden om tot statusverlening over te gaan. De term "in geringe mate" ziet op aantal en ernst van de gestelde gebeurtenissen, niet op de aard daarvan. De asiëlzoeker zal de aard van de vervolgingsgronden op de gebruikelijke wijze aannemelijk moeten maken. Hierbij staat het criterium centraal dat de gebeurtenissen die betrokkene heeft ondervonden of vreest verband houden met zijn persoon én met zijn etnische afkomst.

Deze handelwijze komt voort uit de informatie uit het ambtsbericht van de Minister van Buitenlandse Zaken van 24 maart 2004 (en eerdere ambtsberichten van de Minister van Buitenlandse Zaken), waarin wordt aangegeven dat Reer Hamar (Benadiri) tijdens de burgeroorlog van 1991-1992 vanwege hun relatief geïsoleerde positie en hun vermeende rijkdom eerder het slachtoffer werden van beroving en plundering. Ook tegenwoordig bevinden Reer Hamar zich in de door het Ministerie van Buitenlandse Zaken aangeduide conflict- en overgangsgebieden van Somalië nog immer in een voor geweld kwetsbare positie.

Gelet op de informatie uit het ambtsbericht van de Minister van Buitenlandse Zaken van 24 maart 2004, dat er geen aanwijzingen bestaan dat de situatie van Reer Hamar (in enge zin gebruikt) op het gebied van mensenrechten of veiligheid afwijkt van de situatie van andere Benadiri, geldt het hierbovenstaande eveneens voor Reer Hamar of Benadiri in brede zin (zoals hierboven omschreven).

5.2. Personen die zich geprofileerd hebben als politiek tegenstander

In het dagelijks leven wordt de vrijheid van vereniging en vergadering in het algemeen weinig in de weg gelegd in geheel Somalië. In Somaliland kan tot op zekere hoogte publiekelijk oppositie worden gevoerd. In Puntland is de ruimte voor oppositie kleiner. In beide gebieden is in bepaalde gevallen sprake geweest van excessief geweld door de autoriteiten tegen deelnemers aan demonstraties en zijn deelnemers gearresteerd.

Een enkele kortdurende detentie is in beginsel onvoldoende om de betrokkene in aanmerking te laten komen voor een verblijfsvergunning asiël voor bepaalde tijd op grond van artikel 29, eerste lid, onder a, Vreemdelingenwet. Om voor een verblijfsvergunning asiël voor bepaalde tijd op grond van artikel 29, eerste lid, onder a, Vreemdelingenwet in aanmerking te komen, dient de betrokkene aannemelijk te maken dat de problemen die hij van de zijde van de de facto autoriteiten heeft ondervonden vanwege zijn politieke activiteiten, te herleiden zijn tot daden van vervolging zoals bedoeld in het Vluchtelingenverdrag.

Voor wat betreft de mogelijkheid tot het tegenwerpen van een vlucht- of vestigingsalternatief wordt verwezen naar het gestelde in paragraaf 6.4.

Nader gehoor

Voor het nader gehoor kunnen onder andere de volgende aandachtspunten van belang zijn:

- wat zijn de doelstellingen van de politieke partij, wat is de organisatiestructuur, wie zijn de leiders, tot welk onderdeel van de partij behoorde de betrokkene;
- welke activiteiten heeft de betrokkene voor deze partij verricht;
- aan welke demonstratie heeft de betrokkene deelgenomen; was toestemming gevraagd voor de demonstratie; waarom was de demonstratie georganiseerd; heeft de betrokkene de demonstratie mede georganiseerd; wat was de reactie van de autoriteiten op demonstratie, op het moment dat deze gehouden werd;
- hoe zijn de autoriteiten van de activiteiten van de betrokkene op de hoogte geraakt (dan wel de verwachting dat de autoriteiten hiervan op de hoogte zullen geraken);
- is sprake geweest van een eenmalige, willekeurige dan wel een terugkerende stelselmatige actie van de zijde van de autoriteiten.

5.3. Journalisten

In Zuid- en Centraal Somalië zijn berichten bekend van hinder, arrestatie en detentie van journalisten door de lokale autoriteiten. Dit geldt, ondanks grondwettelijke waarborgen, tot op zekere hoogte ook in Somaliland en Puntland. De vrijheid van meningsuiting is derhalve in het gehele land verre van absoluut. Een enkele kortdurende detentie is in beginsel onvoldoende om de betrokkene in aanmerking te laten komen voor een verblijfsvergunning asiël voor bepaalde tijd op grond van artikel 29, eerste lid, onder a, Vreemdelingenwet. Om voor een verblijfsvergunning asiël voor bepaalde tijd op grond van artikel 29, eerste lid, onder a, Vreemdelingenwet in aanmerking te komen, dient de betrokkene aannemelijk te maken dat de

problemen die hij van de zijde van de de facto autoriteiten heeft ondervonden vanwege zijn werkzaamheden als journalist, te herleiden zijn tot daden van vervolging zoals bedoeld in het Vluchtelingenverdrag.

Voor wat betreft de mogelijkheid tot het tegenwerpen van een vlucht- of vestigingsalternatief wordt verwezen naar het gestelde in paragraaf 6.4.

Nader gehoor

Voor het nader gehoor kunnen onder andere de volgende aandachtspunten van belang zijn:

- wat was de functie van de betrokkene;
- wat voor soort artikelen schreef de betrokkene; wie was de doelgroep; hoe werden de kranten verspreid;
- wie zijn de bazen (directeur, hoofd- en eindredacteur) van de betrokkene bij het medium;
- kan de betrokkene aangeven hoe het (technische) productieproces bij het medium in elkaar zit.

5.4. Vrouwen

Het normale beleid, zoals weergegeven in C1/3.3.2, C1/4.2.11 en C1/4.3, is van toepassing.

Voor vrouwen geldt in algemene zin hetzelfde als hierboven is beschreven voor clanfamilies en minderheden. Er zijn geen aanwijzingen dat vrouwen in Somalië enkel worden vervolgd vanwege hun geslacht, hetgeen derhalve geen reden vormt om vrouwen om die reden in het bezit te stellen van een verblijfsvergunning asiel voor bepaalde tijd op grond van artikel 29, eerste lid onder a, Vreemdelingenwet.

5.4.1. Vrouwen van minderheidsgroepen

In het ambtsbericht van de Minister van Buitenlandse Zaken van 24 maart 2004 staat aangegeven dat het mogelijk is dat alleenstaande vrouwen van minderheidsgroepen die niet kunnen terugvallen op een sociaal vangnet van de kant van leden van dezelfde minderheid en/of niet zelfstandig in hun levensonderhoud kunnen voorzien, in een precare economische of zelfs persoonlijk onveilige situatie komen te verkeren.

Hieronder wordt ingegaan op de vragen, wanneer een vrouw, behorend tot een minderheidsgroep, als alleenstaand moet worden beschouwd en in welke gevallen zij – als de vrouw als alleenstaand moet worden aangemerkt – in aanmerking kan komen voor een verblijfsvergunning asiel voor bepaalde tijd op grond van artikel 29, eerste lid, onder c, Vreemdelingenwet, indien in redelijkheid om klemmende redenen van humanitaire aard geen verblijfsalternatief kan worden tegengeworpen. Het gestelde in C1/4.4 is hierbij van toepassing.

5.4.2. Alleenstaand

Voor het antwoord op de vraag of een vrouw als alleenstaand moet worden aangemerkt, is van belang of de vrouw op het moment van haar vertrek uit Somalië alleenstaand was. Een vrouw wordt niet als alleenstaand aangemerkt, indien zij vóór haar vertrek uit Somalië met een meerderjarig familielid in familieverband samenleefde, en/of ten tijde van haar uitreis vergezeld was van een meerderjarig familielid, met wie zij in familieverband leefde.

Of uit moet worden gegaan van de verklaringen van de betreffende asielzoekster ten aanzien van haar gestelde alleenstaandheid, zal mede afhankelijk zijn van de beoordeling van het asielrelaas zoals deze plaatsvindt in het licht van artikel 31, tweede lid, aanhef en onder f, Vreemdelingenwet.

5.4.3. Klemmende redenen van humanitaire aard

In C1/4.4 staat aangegeven dat bij de beoordeling of sprake is van klemmende redenen van humanitaire aard een bijzondere situatie bestaat in het geval dat de vreemdeling afkomstig is uit een gebied ten aanzien waarvan is bepaald dat dit in beginsel categoriaal beschermingswaardig is, maar waarvoor dit categoriaal beschermingsbeleid niet wordt gevoerd omdat er in een ander deel van het land een verblijfsalternatief is. Ten tijde van het vertrek uit het categoriaal beschermingswaardig deel van het land zouden er evenwel klemmende redenen van humanitaire aard aanwezig kunnen zijn die ertoe hebben geleid dat de vreemdeling niet naar het verblijfsalternatief kon gaan (zie verder C1/4.4).

In zijn ambtsbericht inzake Somalië van 24 maart 2004 geeft de Minister van Buitenlandse Zaken aan dat het mogelijk is dat alleenstaande vrouwen behorende tot minderheidsgroepen die niet kunnen terugvallen op een sociaal vangnet van de kant van leden van dezelfde minderheid en/of niet zelfstandig in hun levensonderhoud kunnen voorzien, in een persoonlijke onveilige situatie komen te verkeren.

Gelet op deze informatie uit het ambtsbericht van de Minister van Buitenlandse Zaken van 24 maart 2004 kan geconcludeerd worden dat het mogelijk is dat in het individuele geval van een alleenstaande vrouw, die afkomstig is uit een gebied dat gelegen is buiten het verblijfsalternatief van Somalië en die behoort tot een minderheidsgroep, klemmende redenen van humanitaire aard aanwezig zijn geweest, die ertoe hebben geleid dat zij ten tijde van het vertrek uit het categoriaal beschermingswaardig gedeelte niet naar het verblijfsalternatief (lees: relatief veilige deel van Somalië) kon gaan. In die omstandigheid is er overeenkomstig het gestelde in C1/4.4.2.4 een verband tussen het asielrelaas en de redenen van het

vertrek uit het land van herkomst en bestaat in beginsel aanleiding tot het verlenen van een verblijfsvergunning asiel voor bepaalde tijd op grond van artikel 29, eerste lid, onder c, Vreemdelingenwet.

Beoordeling

Om in aanmerking te komen voor een verblijfsvergunning asiel voor bepaalde tijd op grond van artikel 29, eerste lid, onder c, Vreemdelingenwet dient de asielzoekster:

- te behoren tot een in het ambtsbericht van de Minister van Buitenlandse Zaken genoemde minderheidsgroep of 'specifieke clan';
- afkomstig te zijn uit een gebied dat gelegen is buiten het relatief veilige deel van Somalië;
- beschouwd te worden als alleenstaande vrouw (zie 4.4.2); en
- aannemelijk te maken dat in haar geval bij terugkeer een sociaal vangnet ontbreekt.

De bewijslast ten aanzien van deze voorwaarden ligt bij de asielzoekster. In het algemeen wordt aangenomen dat er een sociaal vangnet aanwezig is indien leden van de minderheidsgroep waartoe de vrouw behoort, woonachtig zijn in het verblijfsalternatief. Indien familieleden van de vrouw in het verblijfsalternatief woonachtig zijn, is er eveneens sprake van een sociaal vangnet.

Uit het ambtsbericht van de Minister van Buitenlandse Zaken van 24 maart 2004 volgt dat in ieder geval de groepen van de Bantu, Bajuni, Ajuraan, Shekhal en Jaji woonachtig zijn in het relatief veilige deel van Somalië. Indien een alleenstaande vrouw, afkomstig uit het gebied dat gelegen is buiten het verblijfsalternatief, behoort tot één van deze minderheidsgroepen, wordt aangenomen dat sprake is van een sociaal vangnet. Voor de Bajuni geldt hierbij als extra overweging dat zij voornamelijk woonachtig zijn op de eilanden voor de kust van Zuid-Somalië. Deze eilanden worden inmiddels gerekend tot het verblijfsalternatief.

Een alleenstaande vrouw behorende tot een andere minderheidsgroep zal op de gebruikelijke wijze aannemelijk moeten maken dat in haar geval geen sprake is van een sociaal vangnet.

De vraag of de vrouw zelfstandig in haar levensonderhoud zou kunnen voorzien, zonder dat sprake is van een sociaal vangnet, wordt in het kader van de beoordeling of zij in aanmerking komt voor een verblijfsvergunning asiel voor bepaalde tijd op grond van artikel 29, eerste lid, onder c, Vreemdelingenwet, buiten beschouwing gelaten.

Gelet op de omstandigheid dat het toekennen van de verblijfsvergunning afhankelijk is van het individuele relaas, is in dit geval geen sprake van een speci-

fieke groep, die door de Minister is aangewezen in het landgebonden beleid, zoals bedoeld in C1/4.4.2.5.

In C1/4.4 staat aangegeven dat bij de beoordeling of sprake is van klemmende redenen van humanitaire aard een bijzondere situatie bestaat in het geval dat de vreemdeling afkomstig is uit een gebied ten aanzien waarvan is bepaald dat dit in beginsel categoriaal beschermingswaardig is, maar waarvoor dit categoriaal beschermingsbeleid niet wordt gevoerd omdat er in een ander deel van het land een verblijfsalternatief is. Ten tijde van het vertrek uit het categoriaal beschermingswaardig deel van het land zouden er evenwel klemmende redenen van humanitaire aard aanwezig kunnen zijn die ertoe hebben geleid dat de vreemdeling niet naar het verblijfsalternatief kon gaan (zie verder C1/4.4). Gelet op de informatie uit het ambtsbericht van de Minister van Buitenlandse Zaken van 24 maart 2004 kan geconcludeerd worden dat het mogelijk is dat in het individuele geval van een alleenstaande vrouw, die afkomstig is van buiten het verblijfsalternatief van Somalië, en die behoort tot een niet-Somali minderheidsgroep, om klemmende redenen van humanitaire aard niet verlangd wordt, dat zij ten tijde van haar vertrek uit Somalië kon gaan naar het verblijfsalternatief.

5.4.4. Vrouwenbesnijdenis

Genitale verminking bij meisjes in Somalië komt veelvuldig voor (naar schatting 98% van de vrouwelijke bevolking wordt op enigerlei wijze besneden). De leeftijd waarop vrouwen besneden worden ligt in het algemeen tussen de zes en dertien jaar. In Somalië zijn geen autoriteiten aanwezig die bescherming kunnen bieden tegen een dreigende genitale verminking. Bovendien is het in Somalië voor de ouders vrijwel onmogelijk om hun dochter te onttrekken aan besnijdenis. Indien een Somalisch meisje nog niet is besneden en dit in Somalië niet kan ontlopen, kan bij terugkeer naar Somalië sprake zijn van een reëel risico als bedoeld in artikel 3 EVRM. Dit kan ook gelden voor in Nederland geboren meisjes, die bij terugkeer naar Somalië bedreigd worden met genitale verminking. In dergelijke gevallen kan op grond van artikel 29, eerste lid, onder b, Vreemdelingenwet, een verblijfsvergunning asiël bepaalde tijd worden verleend. De ouder, die genitale verminking van zijn dochter vreest, kan eveneens in aanmerking komen voor een verblijfsvergunning asiël op grond van artikel 29, eerste lid, onder b, Vreemdelingenwet. Voor het beoordelingskader en vragen voor het nader gehoor wordt verwezen naar C1/4.3.3.3.

5.5. Schenders van mensenrechten

Leden van clanmilities van alle clans hebben zich in Somalië op grote schaal schuldig gemaakt aan het schenden van de mensenrechten. Om die reden dient men er in het bijzonder op bedacht te zijn of de betrokkene zich mogelijk schuldig heeft gemaakt aan gedragingen als omschreven in artikel 1F van het Vluchtelingenverdrag. Vorenstaande kan ook van belang zijn bij minderjarigen, aangezien clanmilities in het verleden ook veelvuldig gebruik hebben gemaakt van minderjarigen. Indien er aanwijzingen zijn dat artikel 1F van het Vluchtelingenverdrag van toepassing is, dient conform C3/10.14 contact te worden opgenomen met de unit 1F.

Nader gehoor

Voor het nader gehoor kunnen onder andere de volgende aandachtspunten van belang zijn:

- welke functie had de betrokkene bij de militie;
- welke werkzaamheden heeft hij verricht;
- heeft de betrokkene zelf mensen gemarteld/gedood;
- was de betrokkene aanwezig bij het martelen/doden van mensen door anderen;
- was de betrokkene (indirect) verantwoordelijk voor het martelen/doden van mensen door anderen;
- voor minderjarigen: hoe lang zijn zij bij de militie geweest, waren zij gedwongen toegetreden.

6. Bijzondere aandachtspunten

In deze paragraaf wordt ingegaan op meer algemene omstandigheden die van belang (kunnen) zijn bij de beoordeling of de asielzoeker in aanmerking komt voor een verblijfsvergunning asiël.

6.1. Besluitmoratorium

Ten aanzien van asielzoekers uit Somalië is geen besluit genomen in de zin van artikel 43 Vreemdelingenwet.

6.2. Veilig land van herkomst

Somalië wordt niet beschouwd als veilig land van herkomst.

6.3. Veilig derde land / land van eerder verblijf

Somalië wordt niet beschouwd als een veilig derde land.

6.4. Vlucht- en/of vestigingsalternatief

Het algemene beleid, zoals weergegeven in C1/3.3.3 is van toepassing. Voor personen behorende tot groepen (clanfamilies, minderheden, clanlozen), die volgens het ambtsbericht van de Minister van Buitenlandse Zaken van 24 maart 2004 hun traditionele woongebied hebben in het relatief veilige deel van Somalië, of daar in substantiële aantallen

verblijven, is mogelijk sprake van een vlucht- en/of vestigingsalternatief, afhankelijk van het individuele geval. Voor personen behorende tot groepen, die volgens het ambtsbericht van de Minister van Buitenlandse Zaken van 24 maart 2004 hun traditionele woongebied niet in het relatief veilige deel van Somalië hebben, of daar niet in substantiële aantallen verblijven, bestaat in beginsel geen vlucht- en/of vestigingsalternatief.

6.5. Traumatabeleid

Het algemene beleid, zoals weergegeven in C1/4.4 is van toepassing. Voor het overige zijn er met betrekking tot Somalië geen bijzonderheden.

6.6. Opvangmogelijkheden minderjarigen en bijzonderheden met betrekking tot het beleid inzake alleenstaande minderjarige vreemdelingen

Ten aanzien van alleenstaande minderjarige vreemdelingen uit Somalië kan niet op voorhand worden geconcludeerd dat adequate opvang aanwezig is. De aanwezigheid van adequate opvang dient per individueel geval te worden vastgesteld. Het algemene beleid is van toepassing. Bij de feitelijke terugkeer moet de toegang tot een concrete opvangplaats geregeld zijn, tenzij betrokkene zich zelfstandig kan handhaven.

6.7. Driejarenbeleid

Het algemene beleid, zoals weergegeven in C2/9, is van toepassing.

6.8. Artikel 1F Vluchtelingenverdrag

Het gestelde in C1/5/13.3 is van toepassing. Ten aanzien van de volgende groepen zou sprake kunnen zijn van de artikel 1F-gedragingen: leden van clanmilities (zie paragraaf 5.4.5), leden van veiligheidsdiensten en militairen. Indien er aanwijzingen zijn dat artikel 1F van het Vluchtelingenverdrag van toepassing is, dient conform C3/10.14 contact te worden opgenomen met de unit 1F.

6.9. Legale uitreis

In beginsel kunnen personen uit Somalië vrij het land in- en uitreizen.

7. Procedurele aspecten

Het gestelde in C3/10 tot en met C3/16 is van toepassing. Het onderzoek naar de geloofwaardigheid van de gestelde feiten dient te worden opgestart bij het Gemeenschappelijk Centrum Kennis, Advies en Ontwikkeling van de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND). Dit is ook van toepassing indien het onderzoek wordt verricht door derden, zoals het ministerie van Buitenlandse Zaken. Een uitzondering hierop vormt het leeftijdsonderzoek in het kader van het beleid inzake alleenstaande minderjarige vreemdelingen, zie C5/24.

7.1. Gehoor

Gelet op de mogelijkheid dat niet uit Somalië afkomstige personen zich voordoen als Somalische asielzoeker dienen ter verificatie in het gehoor algemene vragen gesteld te worden over Somalië.

Nader gehoor

Voor het nader gehoor kunnen onder andere de volgende vragen van belang zijn:

- tot welke ‘etnische’ groep (clanfamilie, minderheid, ‘specifieke clan’) behoort de betrokkene?;
- wat is afstammingslijn van de betrokkene?;
- waar is de betrokkene laatstelijk in Somalië woonachtig geweest?

7.2. Taalanalyse

In zaken van asielzoekers uit Somalië is het mogelijk om een taalanalyse aan te vragen, indien twijfel bestaat over de herkomst van een asielzoeker. Taalanalyse kan op dit moment worden uitgevoerd voor het Somalisch en Swahili. Met het oog op het uitvoeren van taalanalyses dient in het eerste gehoor en eventueel nader gehoor gevraagd te worden welke talen en dialecten de betrokkene allemaal spreekt. Het gaat hier zowel om de taal, die de betrokkene dagelijks in en om het huis gebruikt, als ook om andere talen die hij meer of minder machtig is.

8. Terugkeer en uitzetting

8.1. Categoriele bescherming

Asielzoekers uit Somalië komen niet in aanmerking voor een verblijfsvergunning asiel op grond van artikel 29, eerste lid, onder d, Vreemdelingenwet (zie C1/4.5).

8.2. Vertrekmoratorium

8.2.1. Algemeen

Ten aanzien van afgewezen asielzoekers uit Somalië die behoren tot een minderheid en die geen banden hebben in het verblijfsalternatief van Somalië, heeft de Minister, conform artikel 45, vierde lid, Vreemdelingenwet, besloten dat, behoudens contra-indicaties zoals weergegeven in paragraaf C1/6.4, de opvang en voorzieningen niet worden beëindigd. Dit besluit is gepubliceerd in de Staatscourant van 16 juni 2004. Het recht op opvang en voorzieningen dat voortvloeit uit dit vertrekmoratorium eindigt van rechtswege wanneer het vertrekmoratorium eindigt. Gedurende het vertrekmoratorium worden deze vreemdelingen geacht rechtmatig verblijf te hebben als bedoeld in artikel 8, onder j, Vreemdelingenwet. Dit betekent dat zij Nederland niet zelfstandig behoeven te verlaten en dat zij niet zullen worden uitgezet.

Op grond van artikel 63, derde lid, Vreemdelingenwet, kan nog wel de medewerking van de vreemdeling worden gevorderd aan de voorbereiding van de uitzetting.

Van het vertrekmoratorium zijn de volgende categorieën uitgezonderd:

- Somaliërs die behoren tot één van de in het ambtsbericht van de Minister van Buitenlandse Zaken van 24 maart 2004 genoemde clanfamilies van de Darod, Hawiye, Issaq, Dir, Rahanweyn of Digil;
- Somaliërs die behoren tot één van de in het ambtsbericht van de Minister van Buitenlandse Zaken van 24 maart 2004 genoemde minderheden of ‘specifieke clans’ én die banden hebben in het verblijfsalternatief van Somalië. Onder banden in het verblijfsalternatief wordt hier verstaan dat familieleden van de betrokkene, leden van de groep waartoe de betrokkene behoort dan wel leden van de clanfamilie waarmee de groep van de betrokkene een relatie onderhoudt, woonachtig zijn in het verblijfsalternatief;
- Dublinclaimanten (artikel 30, eerste lid, onder a, Vreemdelingenwet);
- Somaliërs die rechtmatig verblijf hebben op een andere grond dan bedoeld in artikel 8, onder a tot en met e en l, Vreemdelingenwet (artikel 30, eerste lid, onder b, Vreemdelingenwet);
- Somaliërs die al eerder een aanvraag tot een verblijfsvergunning (asiel of regulier) hebben ingediend waarop nog niet onherroepelijk is beslist, en die op grond van die aanvraag rechtmatig verblijf hebben als bedoeld in artikel 8, onder f, g en h, Vreemdelingenwet (artikel 30, eerste lid, onder c, Vreemdelingenwet);
- Somaliërs die op grond van verdragsverplichtingen tussen Nederland en een ander land zullen worden overgedragen aan dat land van eerder verblijf (artikel 30, eerste lid, onder d, Vreemdelingenwet);
- Somaliërs die hebben verbleven in een derde land dat partij is bij het Vluchtelingenverdrag en niet aannemelijk hebben gemaakt dat het bedoelde land die verdragsverplichtingen ten aanzien van hen niet nakomt (artikel 31, tweede lid, onder h, Vreemdelingenwet);
- Somaliërs die in een land van eerder verblijf zullen worden toegelaten totdat zij elders duurzame bescherming hebben gevonden (artikel 31, tweede lid, onder i, Vreemdelingenwet);
- Somaliërs die een gevaar vormen voor de openbare orde of nationale veiligheid (zie artikel 31, tweede lid, onder k, Vreemdelingenwet; het betreft hier dus het volledige openbare orde beleid).

8.2.2. Voortgezet recht op opvang

Het vertrekmoratorium inzake Somalië heeft tot gevolg dat de opvang van Somalische asielzoekers die onder het vertrekmoratorium vallen, en van wie de vertrektermijn reeds is verstreken, niet

wordt beëindigd. Dit voortgezet recht op opvang volgt van rechtswege uit het besluit zoals gepubliceerd in de Staatscourant. Het voortgezet recht op opvang eindigt tevens van rechtswege wanneer het vertrekmoratorium eindigt.

Gedurende het vertrekmoratorium wordt de vreemdeling geacht, conform artikel 45, vijfde lid, Vreemdelingenwet, rechtmatig verblijf te hebben als bedoeld in artikel 8, onder j, Vreemdelingenwet. Het is niet noodzakelijk dat door deze personen een nieuwe aanvraag wordt ingediend.

Somaliërs die een asielaanvraag hebben ingediend, waar nog niet onherroepelijk op is beslist, maar geen rechtmatig verblijf in Nederland hebben, worden daarmee tevens geacht rechtmatig verblijf te hebben, indien zij onder het vertrekmoratorium vallen. Dit betekent dat Somaliërs, die onder het vertrekmoratorium vallen, niet langer belang hebben bij een eerder ingediend verzoek om een voorlopige voorziening voorzover dit verzoek is gericht op het voorkomen van de verwijdering of de beëindiging van de voorzieningen.

8.2.3. Verkrijging van opvang wanneer de opvang reeds was beëindigd

Om opnieuw voor opvang in aanmerking te komen is geen nieuwe asielaanvraag noodzakelijk. Wel moet men eerder een asielaanvraag hebben ingediend en moet men zich melden bij het Aanmeldcentrum Ter Apel om voor opvang in aanmerking te komen. Om logistieke redenen kan na de aanmelding besloten worden de betrokkene door te verwijzen naar de TNV, alvorens te beoordelen of betrokkene conform het geldende vertrekmoratorium in aanmerking komt voor opvang.

Ook Somaliërs, die tot de doelgroep behoren, en die reeds voorafgaand aan de instelling van het vertrekmoratorium een tweede of volgende aanvraag hebben ingediend, hetgeen nog niet heeft geleid tot een onherroepelijke afwijzing, kunnen zich ter verkrijging van opvang melden bij het Aanmeldcentrum Ter Apel.

8.3. Terug- en overnameovereenkomsten

Met Somalië is geen overeenkomst gesloten met betrekking tot de terugname van eigen onderdanen.

8.4. Praktische aspecten terugkeer

Naar Somalië is terugkeer praktisch mogelijk. Vrijwillige terugkeer kan onder meer geschieden via het IOM.”

Artikel II

Dit besluit zal (met de toelichting) in de Staatscourant worden geplaatst en treedt in werking met ingang van de tweede dag na de dagtekening van de Staatscourant waarin het is geplaatst.

*Rijswijk, 14 juni 2004.
De Minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie,
namens deze: het Hoofd van de
Immigratie- en Naturalisatiedienst,
P.W.A. Veld.*

Toelichting

Het hoofdstuk 'Het asielbeleid ten aanzien van Somalië' is gewijzigd naar aanleiding van een ambtsbericht van de Minister van Buitenlandse Zaken van 24 maart 2004.

Dit ambtsbericht heeft beleidsconsequenties, die zijn beschreven in dit hoofdstuk. Hieronder volgt een korte omschrijving van gewijzigde paragrafen.

Paragraaf 4: het relatief veilige deel van Somalië, en daarmee het verblijfsalternatief, is gewijzigd. Tot het verblijfs-

alternatief behoren nu wel de eilanden voor de kust van Zuid-Somalië, en niet meer het noordwestelijke deel van Galgaduud.

Paragraaf 5.1: hierin is een passage opgenomen over de beoordeling van asielverzoeken van Reer Hamar. Een persoon die behoort tot de Reer Hamar komt reeds in aanmerking voor statusverlening indien slechts in geringe mate blijkt van vluchtelingrechtelijke vervolging. De nieuw opgenomen passage betreft een uitleg van de term 'in geringe mate', die wordt gedeeld door de ABRS bij uitspraak van 9 februari 2004 (200306922/1).

Paragraaf 5.4.3: voor alleenstaande vrouwen behorende tot de Bajuni is nu ook sprake van een sociaal vangnet in het verblijfsalternatief van Somalië. Dit komt doordat de Bajuni voornamelijk woonachtig zijn op de eilanden voor de kust van Zuid-Somalië, die inmiddels worden gerekend tot het verblijfsalternatief.

Paragraaf 5.4.4: hierin wordt verduidelijkt dat bescherming tegen en/of onttrekking aan genitale verminking in Somalië vrijwel onmogelijk is.

Paragraaf 6.4: een mogelijk vlucht- en/of vestigingsalternatief kan alleen nog maar bestaan in het relatief veilige deel van Somalië. Het tegenwerpen van een vlucht- en/of vestigingsalternatief in het overgangsgebied van Somalië lijkt praktisch onmogelijk.

Paragraaf 6.8: de groepen, waarbij sprake zou kunnen zijn van artikel 1F-gedragingen, worden hier opgesomd.

Paragraaf 8.2: er wordt een vertrekmo-ratorium ingesteld voor afgewezen asielzoekers uit Somalië die behoren tot een minderheid en die geen banden hebben in het verblijfsalternatief van Somalië.

*De Minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie,
namens deze: het Hoofd van de
Immigratie- en Naturalisatiedienst,
P.W.A. Veld.*